

แบบประเมินความเพียงพอของการควบคุมภายในด้านเงินลงทุนของสหกรณ์

แบบประเมินความเพียงพอของการควบคุมภายในด้านเงินลงทุนของสหกรณ์

แนวคิดและวัตถุประสงค์

การลงทุนในหลักทรัพย์มีความเสี่ยงโดยสภาพของธุรกิจ การมีการควบคุมภายในที่ดีจะช่วยป้องกันและบริหารความเสี่ยง หรือความเสียหายต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการลงทุนได้ ดังนั้น คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์จะต้องดำเนินการให้มั่นใจว่า สหกรณ์มีการควบคุมภายในที่เหมาะสมอย่างเพียงพอ ว่าการลงทุนในหลักทรัพย์ของสหกรณ์เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ ข้อบังคับ และระเบียบของสหกรณ์ รวมทั้งจัดทำบัญชีและรายงานทางการเงินเป็นไปตามระเบียบที่นายทะเบียนสหกรณ์และมาตรฐานการบัญชีกำหนด ทั้งนี้ ให้สหกรณ์ที่มีการลงทุนในหลักทรัพย์มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 5 ของทุนของสหกรณ์ ต้องประเมินหรือทบทวนความเพียงพอของการควบคุมภายในด้านเงินลงทุนอย่างน้อยทุกปี

วัตถุประสงค์ของการประเมินความเพียงพอของการควบคุมภายในด้านเงินลงทุน มีเพื่อให้มั่นใจว่า

1. สหกรณ์มีการควบคุมภายในด้านเงินลงทุนในหลักทรัพย์ที่เหมาะสมและเพียงพอ
2. การควบคุมภายในที่กำหนดไว้ มีการปฏิบัติตามอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง

แบบประเมินความเพียงพอของการควบคุมภายในด้านเงินลงทุนของสหกรณ์ จัดทำตามแนวคิด COSO 2013 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การควบคุมภายในองค์กร (Control Environment)
2. การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)
3. การควบคุมการปฏิบัติงาน (Control Activities)
4. ระบบสารสนเทศและการสื่อสารข้อมูล (Information & Communication)
5. ระบบการติดตาม (Monitoring Activities)

การนำไปใช้

สหกรณ์ต้องทบทวนความเพียงพอของการควบคุมภายในด้านเงินลงทุนเพิ่มเติม หากเกิดเหตุการณ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อการลงทุนอย่างมีนัยสำคัญ การประเมินฯ ดังกล่าวควรผ่านการพิจารณาของผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ด้วย เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสร้างความเข้าใจร่วมกัน

แบบประเมินความเพียงพอของการควบคุมภายในด้านเงินลงทุนของสหกรณ์

กิจกรรม	ใช่	ไม่ใช่	เหตุผล/กิจกรรม ทดแทน
1. การควบคุมภายในองค์กร (Control Environment)			
1. การลงทุนเป็นไปตามกฎหมายสหกรณ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง			
1.1 พระราชบัญญัติสหกรณ์			
1.2 พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์			
1.3 ประมวลรัษฎากร			
2. มีการกำหนดแผน/นโยบายในการลงทุนเป็นลายลักษณ์อักษร			
2.1 จำนวนเงินที่จะลงทุน และสัดส่วนการลงทุนในหลักทรัพย์แต่ละประเภท			
2.2 วัตถุประสงค์ในการถือเงินลงทุน			
2.3 ระยะเวลาในการลงทุน			
2.4 อัตราผลตอบแทนที่ต้องการ			
2.5 ทางเลือกในการลงทุน (ลงทุนด้วยตัวเอง/ผ่าน บลจ.)			
2.6 เกณฑ์มาตรฐานที่ใช้วัดผล/ประเมินการลงทุน			
2.7 การบริหารความเสี่ยงจากการลงทุนที่อาจเกิดขึ้น			
3. มีการสื่อสารแผน/นโยบายในการลงทุนให้คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ทุกคนรับทราบและถือปฏิบัติ			
4. มีการมอบหมายหน้าที่เกี่ยวกับการลงทุนให้กับคณะกรรมการและบุคลากรที่มีความรู้และความสามารถที่เหมาะสม			
5. มีการอบรมและพัฒนาความรู้บุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการลงทุนในหลักทรัพย์ของสหกรณ์อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง หรือเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงด้านกฎหมาย ระเบียบ มาตรฐานการบัญชี			
5.1 คณะกรรมการดำเนินการ			
5.2 เจ้าหน้าที่สหกรณ์			

กิจกรรม	ใช่	ไม่ใช่	เหตุผล/กิจกรรม ทดแทน
2. การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)			
6. มีการจัดทำงบการเงินและเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับเงินลงทุน ถูกต้อง ครบถ้วนตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ และมาตรฐานการบัญชี			
7. มีการวิเคราะห์และระบุความเสี่ยงจากการลงทุนที่เกิดขึ้นจาก ปัจจัยภายในและภายนอกสหกรณ์			
8. มีการประเมินความสำคัญของความเสี่ยงจากการลงทุน ทั้งโอกาสที่จะเกิดและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น			
9. มีมาตรการและแผนปฏิบัติงานเพื่อจัดการความเสี่ยงจากการ ลงทุน			
10. มีการสื่อสารนโยบายการบริหารความเสี่ยงให้คณะกรรมการ และเจ้าหน้าที่ซึ่งเกี่ยวข้องกับการลงทุนทราบและถือปฏิบัติ			
3. การควบคุมการปฏิบัติงาน (Control Activities)			
11. มีการกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการลงทุนของสหกรณ์ 11.1 การซื้อ 11.2 การขาย 11.3 การนำเงินลงทุนไปค้ำประกันหนี้สิน			
12. มีการอนุมัติการลงทุนในแต่ละกิจกรรม ก่อนการดำเนินการ 12.1 การซื้อ 12.2 ขายเงินลงทุน 12.3 การบันทึกบัญชีเงินลงทุน			
13. มีการแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบในงาน 3 ด้าน ต่อไปนี้ ออกจากกันอย่างเด็ดขาด เพื่อเป็นการตรวจสอบซึ่งกันและกัน 13.1 หน้าที่อนุมัติเงินลงทุน 13.2 หน้าที่บันทึกรายการบัญชีและข้อมูลสารสนเทศเงินลงทุน 13.3 หน้าที่ในการดูแลจัดเก็บรักษาเอกสารสิทธิ์เงินลงทุน			
14. กรณีลงทุนในหลักทรัพย์ที่อยู่ในความต้องการของตลาด ณ วันสิ้นปี มีการสอบทานรายการปรับปรุงมูลค่าเงินลงทุนเปรียบเทียบกับหลักฐาน การแสดงผลยุติธรรมของเงินลงทุน			

กิจกรรม	ใช่	ไม่ใช่	เหตุผล/กิจกรรม ทดแทน
15. มีการตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์ ของเอกสารประกอบการบันทึกบัญชี			
16. จัดทำทะเบียนคุมเงินลงทุนเป็นปัจจุบัน			
17. มีการเก็บรักษาเอกสารสิทธิ์เงินลงทุนในที่ปลอดภัย			
18. ตรวจสอบเอกสารสิทธิ์เงินลงทุนเปรียบเทียบกับทะเบียนคุมอย่างสม่ำเสมอ เช่น ทุกเดือน ทุก 3 เดือน ปีละ 1 ครั้ง หรือเมื่อมีการสับเปลี่ยนผู้มีหน้าที่เก็บรักษา/จัดทำบัญชี เป็นต้น			
19. มีการยื่นยันยอดเงินลงทุนที่เก็บรักษาโดยบุคคลภายนอกอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง หรือเมื่อมีการเปลี่ยนผู้มีหน้าที่เก็บรักษาหลักทรัพย์ เป็นต้น			
20. มีการทบทวนแผน/นโยบายการลงทุนอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง หรือเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อการลงทุนอย่างมีนัยสำคัญ			
4. ระบบสารสนเทศและการสื่อสารข้อมูล (Information & Communication)			
21. มีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลก่อนการตัดสินใจซื้อ/ขายเงินลงทุน 21.1 การวิเคราะห์เศรษฐกิจ (Economic Analysis) เช่น แนวโน้มภาวะเศรษฐกิจในอนาคต วัฏจักรเศรษฐกิจ นโยบายเศรษฐกิจของรัฐ 21.2 การวิเคราะห์อุตสาหกรรม (Industry Analysis) เช่น การวิเคราะห์ห่วงจรรของอุตสาหกรรม โครงสร้างของระบบภาษี โครงสร้างของอุตสาหกรรม เป็นต้น 21.3 การวิเคราะห์บริษัท (Company Analysis) เช่น ประสิทธิภาพและความน่าเชื่อถือ บุคคลที่เป็นทีมบริหาร ชีตความสามารถด้านการตลาด การวิเคราะห์งบการเงินทั้งในอดีตและปัจจุบัน รวมทั้งรายงานของผู้สอบบัญชี			
22. กรณีได้รับแจ้งข้อสังเกต/ข้อบกพร่องการควบคุมภายในด้านเงินลงทุนจากผู้สอบบัญชี ผู้ตรวจสอบกิจการ รวมทั้งหน่วยงานที่กำกับดูแล ได้มีการพิจารณา และดำเนินการแก้ไขอย่างครบถ้วน			

กิจกรรม	ใช่	ไม่ใช่	เหตุผล/กิจกรรม ทดแทน
5. ระบบการติดตาม (Monitoring Activities)			
23. มีการประเมินผลและรายงานการลงทุนสม่ำเสมอ เพื่อประเมินว่าการลงทุนค้ำที่จะถือต่อไปหรือไม่ ปรับเปลี่ยนนโยบายการลงทุน เช่น การจำกัดวงเงินลงทุน การซื้อเพิ่ม หรือการขาย เป็นต้น 23.1 มีการสอบถามการคำนวณผลตอบแทนจากการลงทุนเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่สหกรณ์กำหนด 23.2 ความเสี่ยงจากการลงทุนทั้งปัจจัยภายในและภายนอก 1) ปัจจัยภายใน เช่น ฐานะการเงินของสหกรณ์ ความรู้ความสามารถของคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ เป็นต้น 2) ปัจจัยภายนอก เช่น การลดระดับความน่าเชื่อถือของผู้ออกตราสาร มูลค่ายุติธรรมของเงินลงทุนลดลงอย่างมีสาระสำคัญ ราคาตลาดของเงินลงทุน (Market Value) ลดลงจากราคาตามบัญชี การเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดทางกฎหมายที่กระทบต่อการลงทุน เป็นต้น 23.3 มีการสอบถามสัดส่วนการลงทุน เปรียบเทียบกับทุนของสหกรณ์ โดยสัดส่วนเงินลงทุนต้องไม่เกินอัตราที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด (ร้อยละ 10 ของทุนของสหกรณ์) 23.4 มีการรายงานผลการประเมินและติดตามการลงทุนให้คณะกรรมการพิจารณา และสื่อสารให้สมาชิกทราบ	....	....	
24. มีการตรวจสอบการปฏิบัติตามการควบคุมฯ โดยการประเมินตนเองหรือประเมินโดยอิสระจากผู้ตรวจสอบกิจการ/ ผู้ตรวจสอบภายใน	.....	.....	

วิธีการจัดทำแบบประเมินความเพียงพอของการควบคุมภายในด้านเงินลงทุน

แบบประเมินความเพียงพอของการควบคุมภายในด้านเงินลงทุน มีคำตอบให้เลือก 2 คำตอบ โดยต้องเลือกเพียงคำตอบเดียวเท่านั้น คือ

1) “ใช่” หมายถึง สหกรณ์มีการควบคุมภายในตามข้อกำหนด

กรณีสหกรณ์ไม่มีการควบคุมภายในตามที่ข้อกำหนดกำหนด แต่มีการควบคุมอื่นที่สามารถทดแทนได้ ให้เลือกช่อง “ใช่” และต้องมีคำอธิบายการควบคุมอื่นทดแทน รวมทั้งต้องบันทึกรายละเอียดการควบคุมอื่นทดแทนให้ชัดเจน

2) “ไม่ใช่” หมายถึง สหกรณ์ไม่มีการควบคุมภายใน หรือมีบ้างไม่ปฏิบัติเป็นประจำ ไม่สม่ำเสมอ ไม่ครบถ้วน ทั้งนี้ ในกรณีข้อถามข้อที่ 1 การลงทุนเป็นไปตามกฎหมายสหกรณ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง สหกรณ์ต้องมีแนวทางการแก้ไขปัญหา รวมทั้งระบุผลกระทบและความเสียหายที่เกิดขึ้น

การตอบแบบประเมินในแต่ละข้อ ควรอยู่บนพื้นฐานของการปฏิบัติจริง หากประเมินพบว่า สหกรณ์ยังขาดการควบคุมภายในที่เพียงพอในข้อใด (ไม่ว่าจะเป็นการไม่มี หรือมีแล้วแต่ไม่เหมาะสม) จะต้องอธิบายเหตุผลและแนวทางแก้ไขไว้ด้วย
